

Högsta domstolen
Box 2066
103 12 Stockholm

JED./. Allmän åklagare ang. **sabotage**

Riksåklagaren har förelagts att lämna in svarsskrivelse över JED:s överklagande. Följande anförs.

Min inställning

Jag tillstyrker att provningstillstånd med stöd av regleringen i 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken och medger JED:s yrkande om att frikännas från åtalet för sabotage i två fall. Ett provningstillstånd kan förslagsvis meddelas med utgångspunkt i vad hovrätten har funnit utrett om omständigheterna vid sabotagegärningarna och den tilltalades uppsåt till dessa.

Bakgrund

JED är dömd för sabotage i två fall som består i att hon inom ramen för klimatdemonstrationer gemensamt och i samförstånd med andra allvarligt stört och hindrat den allmänna samfärdseln genom att i rusningstrafik blockera framfarten för trafik dels den 30 mars 2022 på Essingeleden i Stockholm, dels den 28 mars 2022 på Centralbron i Stockholm.

På Essingeleden stoppades trafiken under cirka 30 minuter och blockaden orsakade långa trafikköer. På Centralbron stoppades trafiken under cirka 30 minuter innan ett körfält kunde öppnas och övriga körfält var blockerade ytterligare cirka 15 minuter. Blockaden orsakade långa trafikköer och stora samhällskostnader.

Den 9 juli 2025 meddelade Högsta domstolen avgörandet ”Klimatblockaden” NJA 2025 s. XXX i mål B 3626-24. Målet gällde frågan om straffansvar för sabotage för deltagande i en demonstration som avsiktligt hindrat trafiken under viss tid.

Högsta domstolen konstaterade i domen att en tidsmässigt begränsad vägblockad – som innebar att den störning eller det hindrande av trafiken som demonstrationen medförde pågick sammanlagt under 50 minuter, varunder en vägbana var helt blockerad under 20 minuter och delvis blockerad under ytterligare en halvtimme – i samband med en fredlig demonstration inte är kvalitativt jämförbar med de angrepp och störningar av vitala samhällsintressen som straffbestämmelsen om sabotage omfattar. Det gäller enligt Högsta

domstolen även om blockaden ägde rum på en trafikerad genomfartsled under rusningstid och orsakade långa trafikköer. Att en ambulans blev försenad till följd av vägblockaden påverkade inte Högsta domstolens bedömning. De tilltalade frikändes från åtalet för sabotage.

Min bedömning

Enligt 54 kap. 10 § första stycket rättegångsbalken får prövningstillstånd meddelas om det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om det finns synnerliga skäl för en prövning i Högsta domstolen. Enligt andra stycket i paragrafen får prövningstillstånd dessutom meddelas om prövningstillstånd fordras i två eller flera likartade mål och Högsta domstolen anser att det enligt första stycket finns skäl att meddela sådant tillstånd i något eller några av dem. I dessa fall får prövningstillstånd meddelas även i övriga mål.

Bestämmelsen motiveras av att starka rättviseskäl talar för att det bör vara möjligt att, om Högsta domstolens prövning av det eller de mål som har fått prövningstillstånd leder till ändring av hovrättens dom, åstadkomma motsvarande ändring av utgången i de övriga målen. Högsta domstolen har brukat tillämpa 54 kap. 10 § andra stycket så, att det är en förutsättning för prövningstillstånd att överklagandet har skett innan domstolen har meddelat dom i det eller de mål i vilka det först meddelades prövningstillstånd. Däremot har domstolen ansett att det inte krävs att överklagandet har skett innan beslutet om prövningstillstånd meddelades i det eller de målen. (Se NJA 2016 s. 262.)

Högsta domstolens prövning av mål B 3626-24 ("Klimatblockaden" NJA 2025 s. XXX) ledde visserligen inte till någon ändring av hovrättens dom i det målet, men dock till ett förändrat rättsläge i förhållande till tidigare hovrättspraxis. JED överklagade hovrättens dom i april 2024 och Högsta domstolen meddelade sin dom i juli 2025. Med hänsyn till utgången i Högsta domstolens mål bör prövningstillstånd meddelas enligt 54 kap. 10 § andra stycket rättegångsbalken och JED bör frikännas från åtalet för sabotage.

Bevisuppgift och handläggning

Under förutsättning att Högsta domstolen meddelar ett partiellt prövningstillstånd på det sätt jag har föreslagit återopas ingen bevisning och målet kan avgöras utan förhandling. Annars ber jag om att få återkomma med bevisuppgift och synpunkter på målets handläggning.

Katarina Johansson Welin

Eva Bloch

Kopia till

Kammaråklagare Lucas Eriksson.

City åklagarkammare i Stockholm.

Utvecklingscentrum.